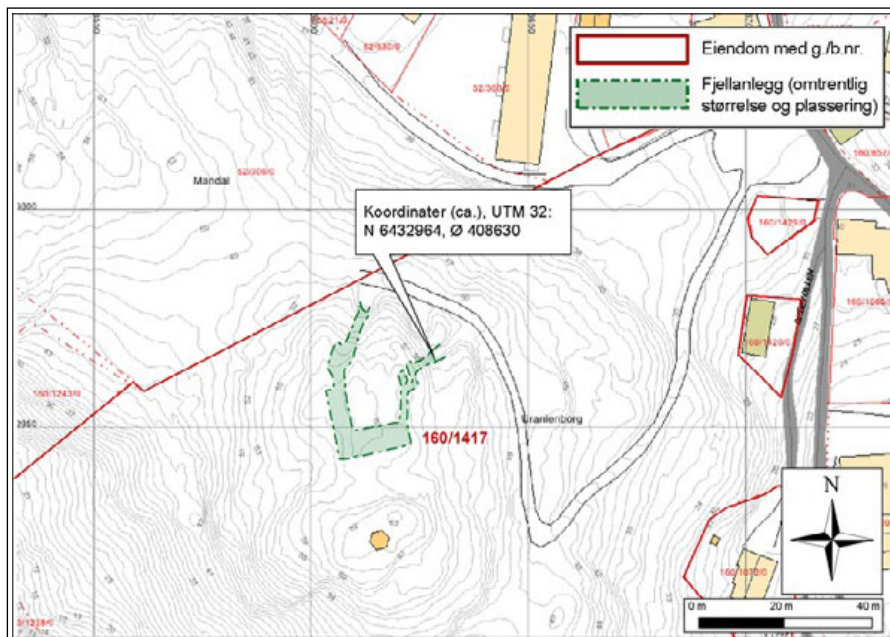

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Vest-Agder
Kommune:	1002/Mandal
Opprinnelig funksjon:	Tysk beskyttelsesanlegg
Nåværende funksjon:	Sivilforsvarsanlegg
Foreslått vernekategori:	Skal dokumenteres
Totalt antall bygg:	1

Situasjonskart med anleggets ca. plassering og areal. Opphavsrett: Kartgrunnlag fra Mandal kommunes karttjeneste.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
9903291	Oksevollveien 7	1952	Skal dokumenteres	Eksteriør/Interiør	Se koord.	52/122

Vern kompleks

Formål:	Anlegget skal dokumenteres som alternativ til fysisk bevaring. Formålet er å dokumentere Uranienborg kommandoplass som kulturhistorisk viktig eksempel på et eks-tysk beskyttelsesanlegg ombygget til en mindre kommandoplass for lokalt Sivilforsvar og som offentlig bygg for beredskapsformål. Dokumentasjonen skal ivareta informasjon og kunnskap om anlegget og anleggets bruk i Sivilforsvaret.
Begrunnelse:	Dokumentasjon av anlegget som alternativ til fysisk vern har sin bakgrunn i enighet mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Riksantikvaren, jf. referat fra møte 27.10.2009 i koordineringsgruppa Landsverneplan for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Uranienborg kommandoplass er et representativt og godt bevart eksempel på en mindre, lokal kommandoplass med beskyttelse mot ABC-våpen. Denne typen fjellanlegg var typiske og viktige anlegg for Sivilforsvaret og den sivile beredskapen under den kalde krigen. Fjellanlegget er opprinnelig bygget av tyskerne under den annen verdenskrig, men seinere bygget om til sivilforsvarsformål etter sentralt godkjente tegninger. Det er et av de mindre fjellanleggene fra perioden med en differensiert romplan med spesialiserte funksjoner for å ivareta lokale oppgaver for Sivilforsvaret og offentlig forvaltning under krigstilstand. Kommandoplassens utforming, rominndeling og inventar har høy grad av opprinnelighet i helhet og detaljer fra siste ombygging, såvel som godt bevarte hovedstrukturer fra det eks-tyske anlegget.
Omfang:	For dette anlegget skal det utarbeides dokumentasjon som alternativ til fysisk bevaring. Dokumentasjonen skal bestå av innsamling og systematisering av arkivmateriale, informasjon og kunnskap om anlegget, foruten anleggets bruk, utvikling og organisatoriske tilknytning til sektoren, og skal arkiveres hos forvaltende sektor og Riksantikvaren.

Beskrivelse kulturmiljø

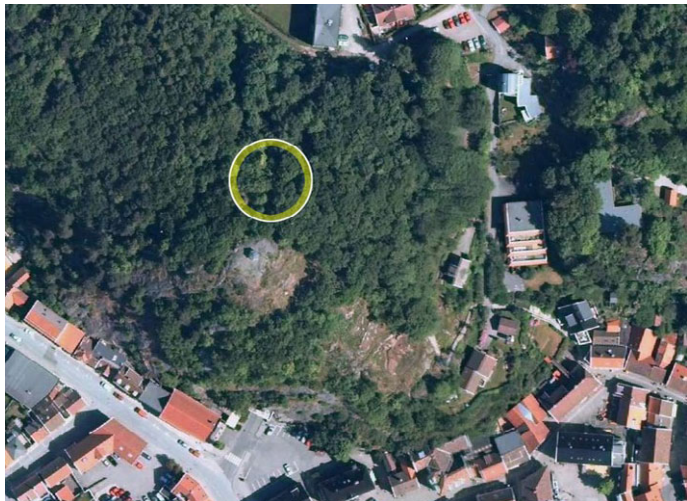
Uranienborg kommandoplass er et fjellanlegg beliggende sentralt i Mandal by. Anlegget ligger et stykke opp i Uranienborg, en høy, bratt kolle rett nord for sentrum av byen. Omgivelsene til anlegget er et frodig friområde med digre trær og tett vegetasjon. Det er opparbeidet turstier o.a. i området, og på toppen av kollen, rett sør for fjellanlegget, er det reist en paviljong med vidt utsyn over byen, Mandalselva, skjærgården og havet. Anlegget er opprinnelig eks-tysk, ombygget fra 1952 av Sivilforsvaret. Det er på et areal på 177 kvm og er i meget god forfatning. Det utgjør et lite, men komplett sivilforsvarsanlegg.

Eiendomshistorikk

Påbegynt under annen verdenskrig av okkupasjonsmakten. Tatt i bruk av Sivilforsvaret 1952. Ombygginger og oppgraderinger i flere omganger etter den tid.

Verneverdige bygg

Byggnr: 9903291
GAB nr: Se koord.
Navn: Oksevollveien 7
Oppført: 1952

Anleggets ca. plassering i omgivelsene. Opphavsrett: Hentet fra gulesider.no.

Nødutgangen i NV. Foto: Leif Anker.

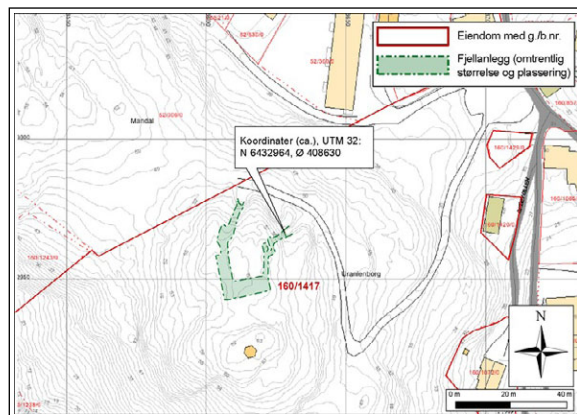
Utsikt i retning NØ fra inngangspartiet. Foto: Leif Anker.

Fra inngangspartiet. Foto: Leif Anker.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	Vest-Agder SFD
GAB nr:	Se koord.
Gnr/bnr:	52/122
Oppført:	1952
Byggherre:	Tyske okkupasjonsmakten, Sivilforsvaret
Arkitekt:	Ukjent
Opprinnelig funksjon:	Forsvar
Nåværende funksjon:	Forsvar
Bygningsart:	Ymse
Regulering:	Regulert: Området omfattes av reg.plan Mandal sentrum, siste revisjon 23.06.2009, med antatt formål friområde.
Vernestatus:	

Situasjonskart med anleggets ca. plassering og areal.
Opphavsrett: Kartgrunnlag fra Mandal kommunes karttjeneste.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Fjellanlegg på 177 kvm. Utsprengt skjæring mot inngangsparti av antatt tysk opprinnelse utenfor anlegget i øst. Mindre utsprengninger og støpte forstøtningsmurer ved nødutgang i nord, antatt anlagt av Sivilforsvaret.

Uregelmessig sammensatt grunnplan jf. plantegning; transporttunneler fra inngang i flere skarpe vinkler inn mot oppholdsrommene. Hovedanlegget er et større areal i L-plan; fra oppholdsrom ny vinkel ca. 30 grader ved toaletter før nødutgang.

Énfløyet nettingport som ytre stengsel (en seinere erstatning for ståldør) ved inngangsparti, råsprengt fjelltunnel med støpt dekke og mindre trapp inn mot énfløyet stålpport ved gassluse. Aggregatrom i teglmurt tønnehvelvet tunnel, pusset og malt. Støpt gulv. Korridor mot gang i råsprengt hvitt fjell med støpt gulv med tekstilløper. Kommandorom på ca. 30 kvm. med hvelvet tak av lydplater, malte plater på vegg og brungult belegg på gulv. Nyere doble kjettinghengte lysstoffrør, brunrødmalt ventilasjonsrør. Enkelt møteromsutstyr med eldre stålrørstoler og sammensatte bord. Sambandsrom i samme utførelse, men med liggende treimeterende plater som romskille mot korridor. Skillevegg i samme materiale, sambandspulter med pleksiglass. Hvilerom/lager i halve stollens bredde med hvelvet platetak, hhv. antatt malte plater og pusset teglmur på vegg. Brungult belegg på gulv. Kraftig hyllekonstruksjon i tre. Forlegningsrom med topphengt skyvedør mot korridor. Hvelvet tak av hvite himlingsplater, malte plater på vegg og brungult belegg på gulv. Nyere doble kjettinghengte lysstoffrør, brunrødmalt ventilasjonsrør. 2+2 køyesenger av typisk sivilforsvarstype. Kontor i samme utførelse som forlegningsrom. Oppholdsrom/kjøkken (Politiets tidligere areal i anlegget) har hvelvet platetak, kontaktstøpte, pussete og malte vegger. Brungult belegg på gulv. Tre nyere doble kjettinghengte lysstoffrør, brunmalte ventilasjonsrør. Eldre kjøkken med høy-, under og overskap, oppvaskkum med armatur, komfyr, utslagsvask. Ventilasjonsrom med støpte, malte flater, antatt eldre lysarmaturer i tak. Korridor mot toaletter i hvittet råfjellshimling, støpte, pussete og malte vegger, belegg på gulv. Tunnel mot nødutgang i råsprengt fjell med nettingport mot dagen.

Sammendrag bygningshistorie

Påbegynt under annen verdenskrig av okkupasjonsmakten. Tatt i bruk av Sivilforsvaret 1952. Ombygginger og oppgraderinger i flere omganger etter den tid.

Vern

Formål:	Anlegget skal dokumenteres som alternativ til fysisk bevaring. Formålet er å dokumentere Uranienborg kommandoplass som kulturhistorisk viktig eksempel på et eks-tysk beskyttelsesanlegg ombygget til en mindre kommandoplass for lokalt Sivilforsvar og som offentlig bygg for beredskapsformål. Dokumentasjonen skal ivareta informasjon og kunnskap om anlegget og anleggets bruk i Sivilforsvaret.
Begrunnelse:	Dokumentasjon av anlegget som alternativ til fysisk vern har sin bakgrunn i enighet mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Riksantikvaren, jf. referat fra møte 27.10.2009 i koordineringsgruppa Landsverneplan for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Uranienborg kommandoplass er et representativt og godt bevart eksempel på en mindre, lokal kommandoplass med beskyttelse mot ABC-våpen. Denne typen fjellanlegg var typiske og viktige anlegg for Sivilforsvaret og den sivile beredskapen under den kalde krigen. Fjellanlegget er opprinnelig bygget av tyskerne under den annen verdenskrig, men seinere bygget om til sivilforsvarsformål etter sentralt godkjente tegninger. Det er et av de mindre fjellanleggene fra perioden med en differensiert romplan med spesialiserte funksjoner for å ivareta lokale oppgaver for Sivilforsvaret og offentlig forvaltning under krigstilstand. Kommandoplassens utforming, rominndeling og inventar har høy grad av opprinnelighet i helhet og detaljer fra siste ombygging, såvel som godt bevarte hovedstrukturer fra det eks-tyske anlegget.
Omfang:	For dette anlegget skal det utarbeides dokumentasjon som alternativ til fysisk bevaring. Dokumentasjonen skal bestå av innsamling og systematisering av arkivmateriale, informasjon og kunnskap om anlegget, foruten anleggets bruk, utvikling og organisatoriske tilknytning til sektoren, og skal arkiveres hos forvaltende sektor og Riksantikvaren.

Interiør

Interiørnr: 03

Interiørnavn: Korridor

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 04

Interiørnavn: KO-rom

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 05

Interiørnavn:

Sambandsrom

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 06

Interiørnavn: Forlegning

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 07

Interiørnavn:

Kontor/arb.rom

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 08

Interiørnavn: Opph.rom og
kjøkken

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 09

Interiørnavn: Gang

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 10

Interiørnavn:

Hvilerom/lager

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelsen.

Interiørnr: 11

Interiørnavn:

Ventilasjonsrom

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelsen.

Interiørnr: 01

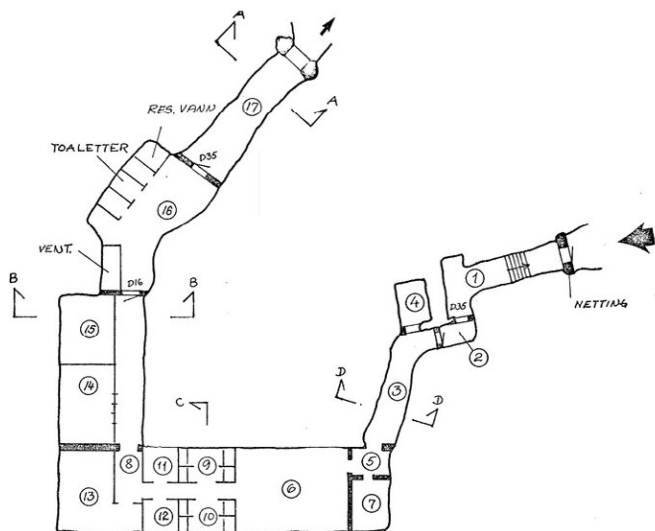
Interiørnavn:

Inngangskorridor

Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Interiørnr: 02
Interiørnavn: Sluse
Beskrivelse: Jf.
byggningsbeskrivelse.

Plantegning over anlegget.

Fra KO-rommet. Foto: Vest-Agder SFD.

Inngangskorridor sett ca. fra trappen. Foto: Leif Anker.

KO-rom sett mot SV. Foto: Leif Anker.

KO-rom mot NØ/inngang. Foto: Vest-Agder SFD.

Fra sambandsrommet. Foto: Leif Anker.

Ventilasjonsrommet med tønne for ABC-filter i forgrunnen. Foto: Leif Anker.

Forlegningsrom t.v., korridor mot opph.rom t.h. Foto: Leif Anker.

Kontor/arbeidsrom sett mot korridor. Foto: Leif Anker.

Opph.rom og kjøkken sett i retning toaletter og nødutg. Foto: Leif Anker.

Gang sett mot toaletter og nødutgang i N. Foto: Leif Anker.

Korridor fra sluse til gang ved KO-rom. Foto: Leif Anker.